

Criteria voor het opsporen van een heropflakking van COVID-19 op gemeentelijk niveau - Early warnings/alerten

Update 23 maart 2022

Context

In de evoluerende context van de crisis werd een strategie op langere termijn voor testing opgezet, afhankelijk van de epidemiologische situatie. Er worden hierbij drie beheersniveaus bepaald, op basis van een analyse van de situatie door de Risk Assessment Group (RAG), zoals [hier](#) beschreven. Er wordt op gewezen dat deze niveaus niet noodzakelijk overeenstemmen met de drie kleuren van de Corona-barometer, aangezien deze laatste uitsluitend gebaseerd is op ziekenhuiscriteria (die laattijdig zijn) en een politieke analyse.

Afhankelijk van het niveau en de circulerende variant zal de bevolking worden aangeraden zich al dan niet te laten testen in geval van mogelijke symptomen van COVID-19. In een situatie waarin weinig testen worden uitgevoerd, zal het toezicht op de situatie op gemeentelijk niveau moeilijker worden. Daarom wordt het gebruik van Early warnings en alerts op gemeentelijk niveau opnieuw geëvalueerd.

Discussie

- Een systeem met alerts is enkel relevant als een alert ook daadwerkelijk wordt gevolgd door een beoordeling van de situatie lokaal, en indien nodig, door het nemen van maatregelen om de overdracht van het virus te beperken.
- In het kader van een variant als Omikron (zeer overdraagbaar, maar minder ernstig) zullen op **niveau 1** geen systematische tests meer worden aanbevolen. Op nationaal/regionaal/provinciaal niveau zal de beoordeling van de epidemiologische situatie dan meer gebaseerd zijn op surveillance door een netwerk van huisartsen, ziekenhuisgegevens en monitoring van afvalwater, maar niet meer op indicatoren met betrekking tot infecties. In dat geval zullen er geen representatieve gegevens meer zijn over de incidentie van nieuwe infecties en de positiviteitsratio (PR) op gemeentelijk niveau. Vermits het automatische alertsysteem op deze indicatoren is gebaseerd, zullen er ook geen Early warnings en alerts meer zijn. Omdat het niveau echter overeenkomt met een epidemiologische situatie die onder controle is, waarbij de viruscirculatie nog laag is en geen gevolgen heeft voor de gezondheidszorg, zal het uitblijven van waarschuwingen op gemeentelijk niveau geen significante gevolgen hebben. Wanneer echter clusters in een gemeente worden vastgesteld in instellingen met een kwetsbare populatie, is informatie van de regionale gezondheidsautoriteiten nodig om te beoordelen of tijdelijke maatregelen nodig zijn om de uitbraak onder controle te krijgen.
- In het kader van een nieuwe variant waarvan de kenmerken (overdraagbaarheid en ernst) nog onbekend zijn of waarvoor een afname van de werkzaamheid van het vaccin is aangetoond, wordt in de teststrategie opnieuw aanbevolen alle symptomatische personen te testen, en zullen de gegevens

dus ook op niveau 1 beschikbaar zijn, met de mogelijkheid om alerts naar de gemeenten te sturen. Omdat het er in deze situatie om gaat de verspreiding van deze nieuwe variant zoveel mogelijk in te dijken, is een vroegtijdige reactie belangrijk en nuttig, zelfs op gemeentelijk niveau.

- Op **niveau 2** (zowel voor een Omikron-achtige variant als voor een nieuwe VOC) wordt het testen van alle symptomatische personen aanbevolen en zullen de indicatoren met betrekking tot nieuwe infecties beschikbaar zijn op gemeentelijk niveau. Er wordt wel op gewezen dat dit alleen representatief zal zijn in een context waarin ook positieve zelftesten (waarvan meer gebruik zal worden gemaakt wanneer de PCR- en RAT-testcapaciteit onvoldoende is) zullen worden geregistreerd. Alerts op gemeentelijk niveau zullen het belangrijkste zijn in een opgaande fase (van niveau 1 naar niveau 2), met toenemende viruscirculatie en beginnende druk op de gezondheidszorg; in dat geval zijn maatregelen nodig om de trend om te buigen en de ontwikkeling naar niveau 3 te voorkomen. Afhankelijk van het al dan niet nemen van niet-farmaceutische maatregelen (NPI) op provinciaal of nationaal niveau (zoals mondkapen, gebruik van CST), zullen op lokaal niveau (aanvullende) maatregelen moeten worden overwogen. In een neergaande fase kunnen alarmeringen ook nog interessant zijn om situaties te identificeren waar er toch nog een groot aantal besmettingen optreden, maar het opleggen van extra maatregelen op gemeentelijk niveau zal moeilijk aanvaardbaar zijn.
- Op **niveau 3** zal het virus zeer intens en wijdverspreid in de samenleving circuleren, met een groot risico dat het zorgsysteem, inclusief het test- en traceringsysteem, overbelast raakt. Maatregelen op plaatselijk niveau zullen niet langer zinvol zijn, maar zullen op provinciaal/regionaal/landelijk niveau moeten worden genomen. Het is dan ook niet langer relevant om op gemeenteniveau alerts uit te sturen.
- Wanneer de teststrategie verandert (bv van niveau 1 naar niveau 2), moet rekening worden gehouden met een periode van ten minste 2 weken voordat men over voldoende representatieve gegevens beschikt om Early warnings/alerts te kunnen versturen. Aangezien de teststrategie op niveau 2 breder is dan op niveau 1, zal het aantal gevallen en tests in een week op niveau 1 immers niet vergelijkbaar zijn met het aantal in een week op niveau 2. In de eerste weken zullen dus "artificiële" waarschuwingen worden gegenereerd door de gewijzigde strategie.
- De [indicatoren](#) voor Early warnings en alerts blijven dezelfde. In Vlaanderen en Brussel¹ zijn dit voor de Early warnings het aantal dagen met een toename van nieuwe gevallen, de relatieve verandering van de incidentie over 7 dagen (in %), en de verandering van de positiviteitsratio (PR). Voor deze laatste wordt echter een kleine aanpassing gedaan in een scenario 1, vermits de PR nu hoofdzakelijk betrekking zal hebben op symptomatische personen (geen systematische tests meer gepland voor hoog-risicocontacten, weinig tests voor reizigers en screening) en dus relatief hoog zal zijn. Indien er in een gemeente een Early warning optrad gedurende minstens vijf dagen over een periode van de laatste zeven dagen, en er minstens 7 gevallen optraden, dan wordt er een "alert" doorgestuurd. In Wallonië werden tot recent alerts uitgestuurd op basis van een detectie van clusters en de snelle verspreiding. Er wordt echter vanaf nu overgestapt naar het gebruik van dezelfde indicatoren als in

¹ In Brussel kan de gezondheidsdienst van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GCC) ook alerts uitsenden rekening houdend met andere indicatoren, zoals vastgestelde clusters, een groot aantal reizigers dat terugkeert uit risicolanden en andere factoren die als problematisch worden beschouwd.

de andere regio's, waarbij Sciensano wekelijks naar AViQ een lijst doorstuurt van de gemeenten die beantwoorden aan de criteria voor een alert. Ook voor de Duitstalige Gemeenschap zal wekelijks een lijst met gemeenten met een alert doorgestuurd worden naar de gezondheidsautoriteiten.

- Aangezien uit de ervaring van de voorgaande maanden is gebleken dat de wekelijkse evaluatie van de epidemiologische situatie door de RAG op gemeentelijk niveau hoofdzakelijk gemeenten identificeerde die reeds een alert via het automatische systeem hadden ontvangen, wordt alleen dit laatste systeem verder gebruikt. De RAG kan tijdens de wekelijkse evaluatie wel nog de aandacht vestigen op één of meer gemeenten indien de epidemiologische situatie er bijzonder zorgwekkend is.

Besluit

Er zullen verder alerts over de epidemiologische situatie naar de gemeenten worden gestuurd op niveau 2 bij een variant van het type Omikron, en op niveau 1 en 2 bij een nieuwe variant (kenmerken nog onbekend of grotere ernst aangetoond). De wijziging van niveau/scenario zal worden beslist door de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid (IMC), na advies van de RAG.

Er zijn echter een aantal belangrijke beperkingen bij het voorgestelde evaluatiesysteem. Bij wijziging van een niveau zal het minstens 2 weken duren vooraleer alerts kunnen verstuurd worden. Tijdens deze overgangperiode moeten de plaatselijke autoriteiten hiervan dus op de hoogte worden gebracht. En doordat er verwacht wordt dat mensen zich progressief minder zullen laten testen (zelf bij symptomen), daar waar het systeem van alerts op gemeentelijk niveau volledig afhankelijk is van testresultaten, is de kans reëel dat het systeem een lokale toename van viruscirculatie niet of slechts laattijdig detecteert. Het nemen van (extra) maatregelen zal dus vooral op provinciaal niveau geëvalueerd en gecoördineerd moeten worden.

	Eigenschappen van de circulerende variant	
	<i>Lage verhouding hospitalisaties/gevallen (bv type Omikron)</i>	<i>Hoge verhouding hospitalisaties/gevallen of ongekend (bv nieuwe VOC)</i>
Niveau 1	Rapportering en onderzoek van clusters (vooral in populaties met risico op ernstige ziekte)	Alerts
Niveau 2	Alerts	Alerts
Niveau 3	Geen maatregelen op gemeentelijk niveau, dus geen alerts	Geen maatregelen op gemeentelijk niveau, dus geen alerts

Indicatoren en drempels voor de Early warnings (in Vlaanderen en Brussel)²:

Indicator*	Drempels Early Warning (minimum 2 voorwaarden voldaan)
Aantal dagen met toename in nieuwe gevallen	≥4*
ΔPositiviteitsratio	>5**
Relatieve wijziging 7-daagse incidentie (%)**	>50***

*Minstens 4 dagen toename in het aantal nieuwe gevallen over de laatste 7 dagen.

**Verschil tussen de gemiddelde positiviteitsratio over de laatste 7 dagen vergeleken met die van de voorgaande 7 dagen. Deze drempel geldt enkel in een context van een Omikron-like variant (scenario 1, waarbij bijna uitsluitend personen met symptomen getest worden), en moet geëvalueerd worden eens er genoeg ervaring is opgedaan in dit niveau.

***Procentuele wijziging in de incidentie over 7 dagen vergeleken met de waarde voor de voorgaande 7 dagen.

In Vlaanderen en in Brussel zullen de alerts (als een gemeente minstens 5 dagen een Early warning had de laatste 7 dagen) automatisch verstuurd worden, en in Wallonië en de Duitstalige Gemeenschap éénmaal per week, via de gezondheidsautoriteiten.

² Voor gemeenten met minstens 7 gevallen de laatste 7 dagen, om te vermijden dat kleine gemeentes van zodra er een kleine cluster is (bv in een familie) aan de criteria beantwoorden.